
Dendrokronologisk undersøgelse af våningshus "Havly", Vågen, Hidra, Vest- Agder fylke, Norge

'med ryggen mot fjellet'

❖ NNU Rapport nr. 35 - 2013
Af Charlotte Kure Brandstrup

NATIONALMUSEET

Forskning og Formidling

Danmarks Oldtid – Naturvidenskab

Dendrokronologi

Dendrokronologisk undersøgelse af våningshus, "Havly", Vågen, Hidra, Flekkefjord, Vest-Agder fylke, Norge

Koordinater: (wgs84) N 58.24091 / E 6.55579

Fylke: Vest-Agder

Kommune: Flekkefjord 1004

Gnr/Bnr: 17/17

Prøvetagning: 11.11.2011 af Inger Vågen, Claudia Baittinger, Niels Bonde og Helge Paulsen.

Formål: Datering samt opbygning af grundkurve

Undersøgt af Charlotte Kure Brandstrup

NNU j.nr. A9225, juli/august 2013

Publicering: Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

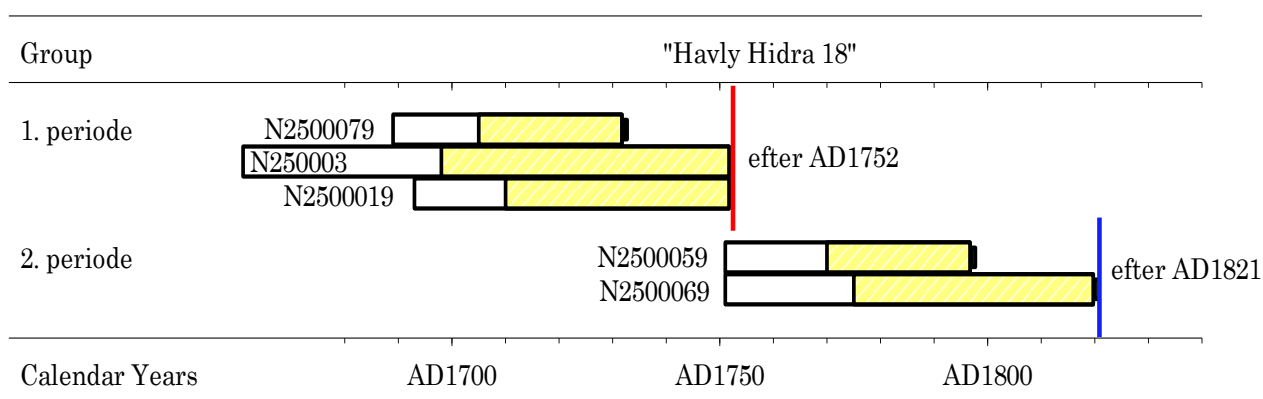
Våningshus ("Hidra 18")

Otte prøver udtaget til dendrokronologisk undersøgelse. Fem prøver er dateret.

Seks skiver er udtaget ved istandsættelse. Tre af disse er fra vægen mellem bislag og køkken. To boreprøver udtaget i husets anden etage, henholdsvis fra vest vægens 3. stok over gulv og skillevægen til soveværelsets 6. stok over gulv. Alle prøver er af fyr (*Pinus sylvestris*). Prøverne omfatter mellem 35 og 92 årringe. Seks af prøverne har bevaret synligt splintved (N2500019, N2500039, N2500059, N2500069, N2500079 og N2500089). Der er ikke bevaret barkkant på nogle af prøverne.

Ved nærmere undersøgelse kan det bestemmes at prøverne N2500059 og N2500069 formentlig stammer fra samme træ. Årringskurverne er sammenregnet til en trækurve (N250t001), der omfatter 70 årringe.

Resultatet vises i Figur 1, hvor det ses at prøverne fra "Hidra 18" deler sig i to byggeperioder. Den første byggeperiode har formentlig ligget kort tid efter år 1752, da de yngste årringe er dateret hertil. Anden og yngste byggeperiode er dateret til kort efter 1821. Dette er formentlig også tidspunktet for anden byggeperiode, da tømmeret traditionen tro, sandsynligvis blev brugt kort tid efter fældningstidspunktet.

Figur 1: Dateringsdiagram over prøver fra "Hidra 18", samt indplaceret på tidsskala. Diagrammet illustrerer de to byggeperioder. Den 1. periode efter år 1752 (rød) og den 2. periode efter 1821 (blå). Gule felter indikerer synligt splintved.

Åringskurverne fra de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve, N550m005. Middelkurven omfatter 159 årringe og dækker perioden 1661 til 1820. Middelkurven er søgt dateret med referencekurver fra Skandinavien. Af Tabel 1 fremgår det, ud fra t-værdierne, at tømmeret, der er brugt til ”Hidra 18”, formentlig stammer fra træer, der har vokset i Vest-Agder.

Tabel 1: Absolut datering, t-værdier. Middelkurven N250m005 daterer med referencekurverne fra Vest-Agder.

Filenames	-	-	N250m005	Referencekurver
-	start	dates	AD1661	
-	dates	end	AD1820	
nomk0505	AD871	AD1988	1.85	mk oestlandet ²⁾
30677219	AD1636	AD1855	3.18	MK GÖTALAND ²⁾
VA_2011_3	AD1223	AD1879	6.78	Vest-Agder med Aaseral ¹⁾
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	7.00	Vest-Agder minus Aaseral ¹⁾
nomk1204	AD765	AD1996	1.57	Vestlandet ²⁾

1) Udviklet af Claudia Baittinger & Niels Bonde, Nationalmuseet

2) Udviklet af Thomas Bartholin, Scandinavian dendro

Referencer

t-værdier:

Baillie, M.G.L. & Pilcher, J.R., 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research, Tree-Ring Bulletin 33, pp. 7-14

Grundkurver:

Undersøgelser som bidrager til bestemmelse af det undersøgte materiales oprindelsessted (træernes voksested), dvs. *dendroproveniens* kan kun udføres takket være et udstrakt samarbejde med kolleger fra laboratorier i Europa, som udfører dendrokronologiske undersøgelser og udarbejder dendrokronologiske grundkurver til dateringsformål.

Katalog over prøverne

N2500019.d

Title : A9226 Hydra 18 - skive udtaget ved istandsættelse 1
Raw Ring-width PISY data of 60 years length
Dated AD1693 to AD1752
42 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 253.80 Sensitivity 0.21

N2500029.d

Title : A9226 Hydra 18 - skive fra væg ml bislag og køkken 2
Raw Ring-width PISY data of 39 years length
Undated; relative dates - 0 to 38
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 213.69 Sensitivity 0.14

N2500039.d

Title : A9226 Hydra 18 - skive fra væg ml bislag og køkken 3
Raw Ring-width PISY data of 92 years length
Dated AD1661 to AD1752
54 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 84.39 Sensitivity 0.20

N2500049.d

Title : A9226 Hydra 18 - skive fra væg ml bislag og køkken 4
Raw Ring-width PISY data of 35 years length
Undated; relative dates - 0 to 34
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 208.49 Sensitivity 0.18

N2500059.d

Title : A9226 Hydra 18 - skive udtaget ved istandsættelse 5
Raw Ring-width PISY data of 47 years length
Dated AD1751 to AD1797
27 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 175.02 Sensitivity 0.20

N2500069.d

Title : A9225 Hydra 18 - skive udtaget ved istandsættelse 6
Raw Ring-width PISY data of 70 years length
Dated AD1751 to AD1820
45 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 151.87 Sensitivity 0.18

N2500079.d

Title : A9225 Hidra 18 Boreprøve udtaget ved repos i 2 etagen prøve nr 02

Raw Ring-width PISY data of 44 years length

Dated AD1689 to AD1732

27 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 126.98 Sensitivity 0.23

N2500089.d

Title : A9225 Hidra 18 Boreprøve udtaget ved repos i 2 etagen prøve nr 01

Raw Ring-width PISY data of 72 years length

Undated; relative dates - 0 to 71

23 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 129.93 Sensitivity 0.23

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

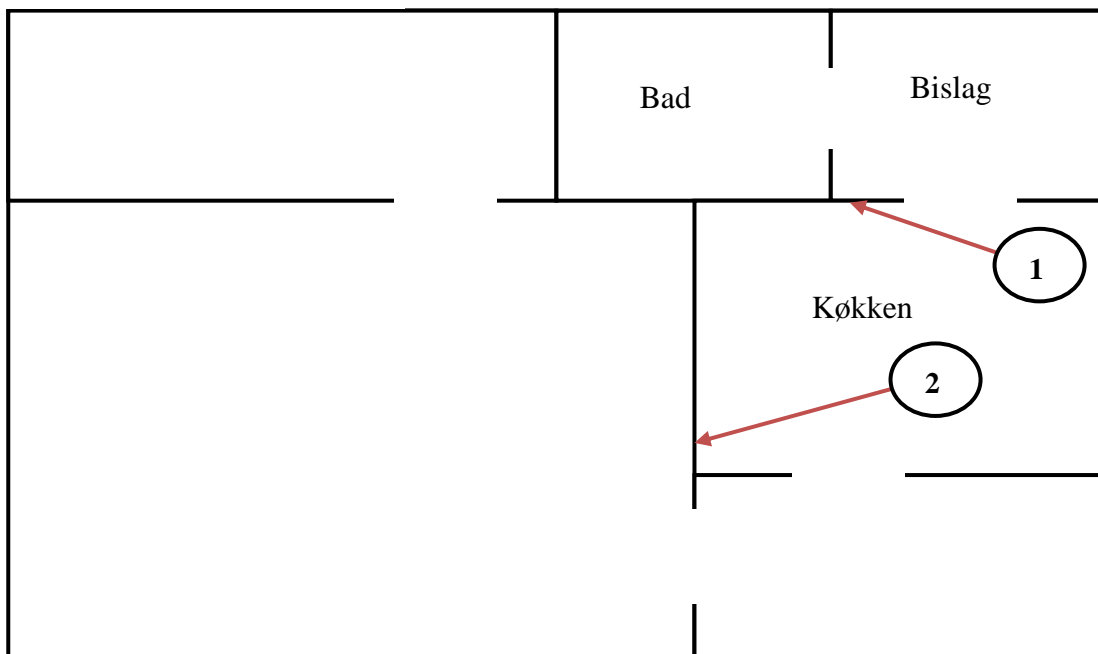
Dendrokronologisk objekt:	"Havly" (Hidra 18) 17 Reistad 4432 Hidrasund
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Flekkefjord 1004
Gnr/Bnr:	17/17
Koordinater:	N 58.24091 E6.55579
Prøvene tatt av:	HP + CC + NB + IV
Dato for prøver:	11.11.11

Prøvenr.	Sted	Rom	Bark	Yte	Bearb.	
A		Væg ml. Bislag og køkken				skive
A		Væg ml. Bislag og køkken				skive
A		Væg ml. Bislag og køkken				skive
?						Skive/Usikker placering
?						Skive/Usikker placering
?						Skive/Usikker placering
01	2.etage	Forrum				Borekerne, 3.stok over gulv, Vestvæg.
02	2.etage	Forrum				Borekerne Skilleveg, mod soverum, 6.stok

"Havly" (Hidra 18)

Stueplan

2.etage

